

Nr 68

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 29 december 1949 angående handel med skrot, lump och begagnat gods.

Genom en den 5 april 1963 dagtecknad proposition, nr 166, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden, anhållit om riksdagens yttrande över följande

Förslag

till

Förordning

om ändring i förordningen den 29 december 1949 (nr 723) angående handel med skrot, lump och begagnat gods

Härigenom förordnas, att 1 § 1 mom., 4—7, 20 och 27 §§ förordningen den 29 december 1949 angående handel med skrot, lump och begagnat gods skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

1 §.

1 mom. Denna förordning äger tillämpning å yrkesmässig handel med järn- och annat metallskrot, lump samt begagnat gods av följande slag:

1) kläder, pälsverk, *skodon*,
2) *cyklar samt delar av och tillbehör till cyklar*,

3) kameror, klockor, kikare,
4) smycken, äkta pärlor, ädla och halvädla stenar,

5) ovan ej nämnda föremål, vilka helt eller till väsentlig del bestå av guld, silver, platina, nysilver, koppar, mässing, tenn eller brons.

1 mom. Denna förordning äger tillämpning å yrkesmässig handel med järn- och annat metallskrot, *tackor av annat metallskrot än järnskrot, textilavfall*, lump samt begagnat gods av följande slag:

1) kläder, pälsverk,
2) *mopeder, cyklar, utombordsmotorer samt delar av och tillbehör till dylika föremål*,

3) kameror, klockor, kikare,
4) smycken, äkta pärlor, ädla och halvädla stenar,

5) ovan ej nämnda föremål, vilka helt eller till väsentlig del bestå av guld, silver, platina, nysilver, koppar, mässing, tenn eller brons.

(Gällande lydelse)

Med begagnat gods likställes bevis om pantsättning av dylikt gods.

Till handel hänföres även rörelse, i vilken förvärvat gods avyttras efter reparation, nedsmältning eller mindre bearbetning.

(Föreslagen lydelse)

Förordningen är jämväl tillämplig å yrkesmässig handel med begagnade skriv- och räknemaskiner, radio- och televisionsapparater samt musikinstrument, dock ej där handeln uteslutande avser föremål som tagas i vederlag vid försäljning av nya föremål.

Med begagnat gods likställes bevis om pantsättning av dylikt gods.

Till handel hänföres även rörelse, i vilken förvärvat gods avyttras efter reparation, nedsmältning eller mindre bearbetning. Vad i förordningen stadgas om handel skall ock tillämpas å rörelse, i vilken från annan än fast handlande eller industriföretag förvärvat gods industriellt utnyttjas.

4 §.

Ansökning om — — — — — särskilt stadgat.

Ansökningen skall innehålla uppgift om det eller de varuslag, med vilka handel skall bedrivas. Avser ansökningen tillstånd såsom fast handlande, skall uppgift lämnas var rörelsen skall utövas och godset förvaras. Sökes tillstånd såsom uppköpare, skall ansökningen innehålla uppgift om det område, inom vilket verksamheten skall bedrivas.

Ansökningen skall innehålla uppgift om det eller de varuslag, med vilka handel skall bedrivas. Avser ansökningen tillstånd såsom fast handlande, skall uppgift lämnas var rörelsen skall utövas och godset förvaras. Sökes tillstånd såsom uppköpare, skall ansökningen innehålla uppgift om det område, inom vilket verksamheten skall bedrivas, samt vid densamma vara fogat välliknande fotografi av sökanden.

5 §.

Tillstånd skall — — — — — av gods.

Tillstånd för uppköpare skall begränsas till att avse visst län eller del av län. Där särskilda skäl därtill äro, må dock tillståndet gälla flera län eller hela riket.

Tillstånd för uppköpare skall gälla viss tid, högst tre år, och avse visst eller vissa polisdistrikt eller, där särskilda skäl därtill äro, län eller större område.

Tillståndsbevis för uppköpare skall vara försett med välliknande fotografi av tillståndshavaren och skall under yrkesutövning medföras och på tillsägelse uppvisas för polisman.

Har tillstånd återkallats enligt 9 § eller eljest upphört att gälla, skall tillståndsbeviset ofördröjligen återställas till polismyndigheten.

(Gällande lydelse)

2) som bryter mot bestämmelse i 22 §, 23 § första eller andra stycket eller 24 §.

Med böter från och med fem till och med trehundra kronor straffes den, som bryter mot bestämmelse i 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 eller 18 §, 23 § tredje stycket eller 26 § eller mot föreskrift eller åläggande, som meddelats jämlikt 25 §.

(Föreslagen lydelse)

2) som bryter mot bestämmelse i 22 §, 23 § första eller andra stycket eller 24 §.

Med böter från och med fem till och med trehundra kronor straffes den, som bryter mot bestämmelse i 5 § fjärde stycket, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 eller 18 §, 23 § tredje stycket eller 26 § eller mot föreskrift eller åläggande, som meddelats jämlikt 25 §.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1964, dock att tillstånd avseende handel med gods som icke omfattats av äldre bestämmelser må sökas och meddelas redan före nämnda dag.

Vad i förordningen stadgas skall icke inverka på giltigheten av tillstånd, som beviljats med stöd av äldre bestämmelser; dock skola tillstånd för uppköpare, som beviljats före den 1 juli 1964, icke gälla längre än till och med den 31 december 1964.

Tillstånd, som beviljats före den 1 juli 1964 och som avser handel med annat skrot än järnskröt, skall efter nämnda dag gälla även tackor av här avsett skrot. Likaledes skall tillstånd som före nämnda dag beviljats för handel med cyklar därefter avse jämväl mopeder.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i gällande förordning angående handel med skrot, lump och begagnat gods i syfte att förbättra kontrollen över skrothanteringen och handeln med begagnade föremål. Förslaget innefattar främst utvidgning av förordningens tillämpningsområde i fråga om begagnat gods. Vidare föreslås skärpning av föreskrifterna om tillstånd för uppköparverksamhet och om affärsbokföring m. m. beträffande vissa slag av skrot samt vidgade möjligheter att anställa särskild föreståndare för rörelse, som avses i förordningen.

Av propositionens innehåll kommer här endast att redovisas vad föredragande departementschefen anfört. Beträffande redogörelse för gällande rätt, departementspromemoria och remissyttranden däröver hänvisas till propositionen.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Lange, har anfört:

»I departementspromemorian har övervägts och föreslagits endast sådana ändringar i skrothandelsförordningen, som på grundval av erfarenheterna under de år förordningen varit i tillämpning ansetts särskilt påkallade. Förslaget har upptagits positivt vid remissbehandlingen. Ett flertal remissorgan, bland dem polismyndigheter, köpmannaorganisationer och de flesta handelskammare, har uttryckligen anslutit sig till ändringsförslaget. Även jag kan i huvudsak biträda detta.

Vad till en början angår frågan om utvidgning av *förordningens tillämpningsområde* må understrykas, att lagstiftningen huvudsakligen syftar till att motverka egendomsbrottsligheten genom att förhindra eller försvåra avsättningen av olovligen åtkommet gods men att intresset härav självfallet måste vägas mot intresset av att den legitima handeln icke i onödan försvåras. Vid den avvägning som sålunda måste ske och som innebär att viss återhållsamhet bör iakttagas när det gäller att hänföra nya varugrupper under förordningen har jag icke funnit tillräckliga skäl föreligga att, såsom i några remissyttranden förordats, nu medtaga andra varuslag än dem som föreslagits i promemorian. En viss begränsning av förslaget härutinnan synes mig i stället motiverad. Innan jag övergår till att behandla detta spörsmål, vill jag emellertid framhålla, att begagnade mopeder och utombordsmotorer otvivelaktigt bör föras in under författningen samt att skodon bör kunna utgå. Även om, såsom från något håll påpekats, stölder av lumpnumera icke är särskilt vanliga, finner jag ej anledning att nu föreslå någon ändring på denna punkt. Tillägget »textilavfall» har närmast terminologisk innebörd och avser ej någon förändring i sak. Behov har visat sig föreligga av att såsom skrot behandla också tackor av skrot men i likhet med Sveriges industriförbund anser jag den begränsningen kunna göras att hit hänföres endast tackor, som framkommit genom nedsmältning av annat skrot än järn-skrot.

Den föreslagna utvidgningen till motorfordon, avsedda för demontering eller skrotning, har i promemorian i första hand motiverats med önskemålet om att uppnå bättre och effektivare kontroll över förfarandet med utrangerade bilar och de s. k. bilkyrkogårdarna. Såsom framhållits vid remissbehandlingen ligger det med förslaget avsedda ändamålet utanför förordningens egentliga syfte. Det må även påpekas att utredningar pågår i syfte att sanera handeln med begagnade bilar och att lösa bilskrotningsproblemet. Med hänsyn härtill är jag icke beredd att biträda förslaget.

Förslaget beträffande skriv- och räknemaskiner, radio- och televisionsapparater samt musikinstrument har av det stora flertalet remissinstanser tillstyrkts eller lämnats utan erinran. På

något håll har en negativ eller tveksam ståndpunkt intagits när det gäller radio- och televisionsapparater samt musikinstrument. För egen del anser jag avgörande vikt böra fästas vid den kraftigt ökade stöldfrekvensen i fråga om dessa föremål. Det får därför från kriminalpolitiska synpunkter anses vara ett vägande intresse att den handel, som kan komma att ta befattning med olovligt tillgripet gods av dessa slag, kommer under kontroll. Beträffande musikinstrument vill jag med anledning av vad som framförts från poliskammaren i Stockholm tillägga att de samlade erfarenheterna pekar på behovet av en bättre kontroll av handeln med begagnade instrument. Det bör emellertid — såsom framhållits under remissbehandlingen — beaktas att en livlig omsättning inom nu ifrågavarande varugrupper, främst beträffande radio- och televisionsapparater, äger rum i den reguljära handeln under sådana förhållanden att man icke har att räkna med någon nämnvärd risk för att den skall främja avsättningen av brottsligt åtkommet gods. Jag syftar på den handel med begagnade föremål, som uteslutande avser föremål som tages i utbyte i samband med försäljning av nya varor. För att icke onödigtvis betunga denna typ av handel med begagnade föremål vill jag förorda att promemorians förslag genomföres med den jämkningen att undantag göres för sådan handel som uteslutande avser objekt som tages i vederlag vid försäljning av nya föremål.

Den föreslagna utvidgningen av förordningen till att avse även rörelse, i vilken från allmänheten eller uppköpare förvärvat gods industriellt utnyttjas, synes vara av behovet påkallad. Utvecklingen utvisar att möjligheten att avsätta olovligen tillgripet gods utan särskild kontroll till här berörda företag utnyttjas i allt större utsträckning. De invändningar som gjorts i ett par remissyttranden och de olägenheter som må uppstå för vissa företagare synes mig därför icke utgöra tillräckliga skäl att frånga förslaget. Emellertid föreslår jag i förtydligande syfte den jämkningen att bestämmelsen skall avse gods som förvärfvas från annan än fast handlande eller industriföretag.

Promemorians förslag om skärpta föreskrifter rörande *uppköpare* — bl. a. tidsbegränsning av tillstånden — har tillkommit i syfte att möjliggöra en förbättrad övervakning av den verksamhet som bedrivs av skrotuppköpare. Förslaget har vid remissbehandlingen genomgående tillstyrkts. Den förordade skärpta kontrollen synes mig erforderlig med hänsyn till att tillgreppsbrotten i fråga om metallskrot fått allt större utbredning. Förslaget föranleder i övrigt ingen annan kommentar från min sida än att jag funnit skäl till vissa kompletteringar i enlighet med förslag, vilka framförts i remissuttalanden. Det följer av förordningens reglering att en rörelseidkare vid handel med begagnat gods är antingen fast handlande eller uppköpare. Därför bör självfallet icke förekomma att den som har tillstånd såsom fast handlande samtidigt har tillstånd såsom uppköpare eller omvänt. Det torde få åvila tillståndsmyndigheterna att iakttaga detta vid tillståndsgivningen. Någon uttrycklig föreskrift härom i förordningen anser jag icke erforderlig.

Förslaget om utbyggnad av *föreståndareinstitutionen* har av remissinstanserna i allmänhet godtagits. Vissa invändningar har emellertid framförts av överståthållarämbetet, som förordar att gällande ordning bibehålls eller i vart fall att den föreslagna möjligheten att förordna särskild föreståndare begränsas till fall där fråga är om filial på annan ort eller om rörelseidkarens eller ordinarie föreståndarens långvariga oförmåga att på grund av sjukdom fullgöra sina uppgifter.

De synpunkter som ämbetet anfört om olägenheterna av en uppdelning av ansvaret för skrothandelsrörelsen på flera personer anser jag värda understrykas. Det kan emellertid icke bortses från att i vissa fall tillsynen över handeln kan väsentligt gynnas av att föreståndare tillsättes vid t. ex. en filial. Möjlighet att förordna föreståndare bör även stå till buds vid långvarigt förfall för rörelseidkaren. Den föreslagna bestämmelsen bör dock utnyttjas med återhållsamhet så att föreståndare tillsättes endast då ett påtagligt behov föreligger. Såsom föreslagits i promemorian bör polismyndigheten avgöra huruvida särskild föreståndare skall få tillsättas. Jag utgår ifrån att nyssnämnda synpunkter kommer att tillbörligt bearbetas vid den prövning som sålunda åvilar polismyndigheterna. Jag biträder även förslaget, att polismyndighet i särskilda fall skall kunna ålägga rörelseidkare att anställa föreståndare.

Då *förvaringstiden för affärsbok* lämpligen bör sammanfalla med gällande tider för åtalspreskription är jag icke benägen att föreslå en förkortning av förvaringstiden från tio till fem år. Däremot biträder jag vad som föreslagits rörande *begränsning av undantagen från de särskilda föreskrifterna för fasta handlande och uppköpare* med den jämkningen att undantagen bör avse textilavfall, lump och järnskrot. Jag har dock icke funnit anledning tillmötesgå önskemål som uttryckts av ett par remissorgan om ändring av reglerna i 16 § om förvaringsplikt för vissa slag av skrot. Möjlighet föreligger enligt 21 § till speciella undantagsbestämmelser och därigenom torde de framställda önskemålen, om skäl föreligger, kunna uppfyllas.

Sakändringarna har föranlett vissa följdändringar och komplettering av ansvarsbestämmelserna. De nya reglerna torde böra träda i kraft den 1 juli 1964. Tillstånd som utfärdats för fasta handlande enligt tidigare bestämmelser bör gälla även efter de nya reglernas ikraftträdande. Däremot är ofrånkomligt att uppköparens tillstånd förnyas enligt den nya ordningen. Av praktiska skäl synes dock tidigare utfärdade tillstånd för uppköpare böra gälla t. o. m. utgången av år 1964. För att underlätta övergången till den nya ordningen för såväl branschen som de tillämpande myndigheterna synes lämpligt att utvidgningen av förordningens tillämplighet till nya varugrupper icke undantagslöst skall påkalla nytt tillståndsförfarande. Det synes sålunda lämpligt att tillstånd, som meddelats enligt äldre bestämmelser och avser annat metallskrot än järnskrot, utan vidare efter ikraftträdandet av den nya förordningen får avse även tackor av sådant skrot. Likaledes synes det önskvärt att tillstånd att driva handel med cyklar

sedan den nya förordningen trätt i kraft även omfattar handel med mopeder. Jag förordar därför att till författningen fogas övergångsbestämmelser av angivet innehåll.»

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande proposition, nr 166, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t såsom sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 12 november 1963

På andra lagutskottets vägnar:

JOHN R. ANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Nils Elowsson, Axel Svensson, fru Hamrin-Thorell, fru Carlqvist, fru Gärda Svenson, fröken Nordström, herrar Lars Larsson och Hübinette;

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Nilsson i Göteborg, Odhe, fröken Sandell, herrar Wiklund i Stockholm, Wahrendorff*, fru Svensson i Kungsör och herr Hamilton*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.